

جراحی کيفر اقوام پيشين از منظر قرآن / سه نوع ستم از دید امام علی (ع)

کسانی که راه طغیان در پیش بگیرند، خداوند متعال با امر تکوینی خویش آنها را به فسق می کشاند و آنها را از طریق حق که همان راه خداشناسی است، بیرون می برد و به دنبالش آنها را عذاب می کند.

کسانی که راه طغیان در پیش بگیرند، خداوند متعال با امر تکوینی خویش آنها را به فسق می کشاند و آنها را از طریق حق که همان راه خداشناسی است، بیرون می برد و به دنبالش آنها را عذاب می کند.

به گزارش خبرگزاری مهر، يك سلسله از آیات قرآن کریم مصائب اقوام گذشته را به شکل کلی بیان می کند. این دسته از آیات، کاری با قوم و ملت خاصی ندارد و اقوامی را اسم نمی برد. تنها بیان می کند اقوامی بودند که در اثر کج روی ها و انحرافات در دنیا به کيفر اعمال خود رسیدند. در واقع این قبیل آیات بیان می کند که سنت خداوند در مورد کيفر اعمال امتهای گذشته محقق شده و شما عبرت بگیرید که به این سرنوشت گرفتار نشوید.

در سوره انعام می فرماید به تحقیق ما رسولانی به سوی امت های پیش از تو فرستادیم و پس از آن آنها را به فقر و سختی و مرض و نابودی مال و جان مبتلا کردیم به امید این که به درگاه ما تضرع، و خضوع و توبه کنند. چرا آنگاه که سختی به سوی آنها فرود آمد، به درگاه ما تضرع نکردند. سببش این بود که دلهایشان قساوت پیدا کرده بود و شیطان هم اعمال زشت آنها را برایشان زیبا جلوه می داد. بعد از آنکه آن یادآوریه فقر، سختی ها، مرض را فراموش کردند و متنبه نشدند، درهای هر چیزی، به ظاهر خیر را به رویشان گشودیم و سلامت و وسعت روزی به آنها دادیم تا آنکه به داده ها شادمان و به نعمت ها سرگرم شوند در این هنگام، ناگهان آنها را گرفتیم و آنها از نجات و رحمت مایوس شدند و آه حسرت کشیدند. دنباله زندگی جمعیت ستمگر بریده شد و احدی از آنها زنده نماند.

همچنین در آیات 45-46 سوره حج می فرماید چه بسیار آبادیها را که در اثر ظلم و ستم، نابودشان کردیم. این آبادیها بر سقف خود فرو ریختند و چه بسیار چاهها که در اثر نابودی مردم به حال تعطیل مانده اند و چه بسیار قصرهای بر جای خود مانده اند. آیا این مردم در زمین سیر نکردند تا دارای دلی آگاه و گوش شنوا گردند؟ بی تردید چشمها کور نیست، بلکه دلهای درون سینه ها کور است.

در آیه فوق سبب هلاکت اهل آن دیار را ستمگری آنها دانسته است و ستمگر کسی است که از حق عدول کند و آیات خدا را نادیده بگیرد. نادیده گرفتن آیات الهی و ناسپاسی نسبت به نعمت های خدا از جمله آنها پیامبران خداست، ظلمی بزرگ است. بر اساس سخن حضرت علی (ع) ظلم و ستم سه گونه است؛

- ستمی که صاحبش مورد مواخذه واقع می شود.
- ستمی که مغفرت الهی شامل حال صاحبش نمی شود.
- ستمی که خدا می بخشد.

ظلمی که مواخذه دارد، ستمی است که بندگان خدا در حق یکدیگر انجام می دهند. ستمی که مغفرت الهی شامل حال آنان نمی شود کفر و شرک است و ستمی که بخشش را به دنبال دارد، ستم به خود در مورد گناهان کوچک است.

قرآن کریم در سوره اسرا آیه مبارکه 16-17 در مورد اقوام بعد از حضرت نوح(ع) می فرماید: و ما چون بخواهیم اهل دیاری را هلاک سازیم متنعمان آن دیار را مامور می کنیم که راه فسق و تبهکاری را در پیش گیرند و در این صورت عقاب و تنبیه حتمی خواهد شد، آنگاه همه را هلاک کنیم. چه بسیار اقوام و مللی را که بعد از نوح نابود کردیم و تنها خدای تو که از گناهان بندگان با خبر است کافی است.

در آیات فوق نخست سنت الهی را در مورد کيفر گناهان يك حامعه بیان می کند و سپس آن سنت را برای اقوامی که نامشان مشخص نیست، منطبق می کند و علت هلاکت آن ملتها را فسق و فجور معرفی می فرماید. در این آیات، دو گونه مجازات و کيفر بیان شده است که یکی مقدمه دیگری است؛

- در اثر طغیان خدا دست عنایتش را از سر آنها بر می دارد و آنها گرفتار فسق و فجور می شوند.

- بعد از مبتلا شدن به فسق و فجور یعنی خروج از فطرت انسانی، گرفتار عذاب می شوند.

فسق در لغت به معنای خروج است. فاسق شد یعنی راه عدالت و حقیقت بیرون رفت. بنابر این کسانی که راه طغیان در پیش گرفتند، خداوند با امر تکوینی خویش آنها را به فسق می کشاند و آنها را از طریق حق که همان راه خداشناسی است، بیرون می برد و به دنبال آنها را عذاب می کند.

همچنین در سوره انعام، آیات 5-6 قومی را که پیامبر در میان شان بود مورد مذمت قرار می دهد و سرگذشت اقوام پیشین را بدن ذکر نام و به صورت کلی بیان می فرماید؛ آنان حق را هنگامی که به سوی شان آمد تکذیب کردند پس به زودی [حقیقت] خبرهای آنچه را که به ریشخند می گرفتند به آنان خواهد رسید، آیا ندیده اند که پیش از آنان چه بسیار امتها را هلاک کردیم [امتهایی که] در زمین به آنان امکاناتی دادیم که برای شما آن امکانات را فراهم نکرده ایم و [بارانهای] آسمان را پی در پی بر آنان فرو فرستادیم و رودبارها از زیر [شهرهای] آنان روان ساختیم پس ایشان را به [سزای] گناهانشان هلاک کردیم و پس از آنان نسلهای دیگری پدید آوردیم.

مشابه این مضمون در آیات 14-13 سوره یونس آمده است؛ ما نسل های پیشین از شما را که راه ستم در پیش گرفتند و آمدن پیامبران با بینات و راههای روشن، موجب ایمان آنها نشد، نابود کردیم؛ اینگونه اقوام مجرم را مجازات می کنیم پس از آن، شما را در زمین جانشین آنها قرار دادیم تا بنگریم شما چگونه عمل می کنید.

در این آیات، نابودی يك جمعیت به دو چیز منوط شده است که اگر یکی از آن دو نباشد قهر خدا فرا نمی رسد؛

- ستمگری به معنای گسترده اش، یعنی راه حق را رها کردن.

- اتمام حجت بر آنها؛ یعنی تا پیامبران راه را نشان ندهند و حق را اثبات نکنند و یادآور نشوند، خدا جمعیت گنهکار را عذاب نمی کند.

حضرت علی (ع) در نهج البلاغه خطبه 177 می فرماید؛ به خدا سوگند، هیچ قومی که در تنعم به سر می برند، نعمتشان از آنها گرفته نمی شود، مگر به سبب گناهانی که مرتکب می شوند، زیرا خداوند هیچ ستمی بر بندگان روا نمی دارد.